

UTLÅTANDE

DETALJPLAN FÖR DEL AV FASTIGHETEN
SAKAJÄRVI 2:4 m.fl.

Aitik gruvområde

- Svar på inkomna yttranden under
granskningsomgång 1

Innehållsförteckning

UPPLYSNING	3
GRANSKNINGSUTLÅTANDE	3
ÄNDRINGAR EFTER GRANSKNING 1	3
Plankarta.....	3
INKOMNA YTTRANDEN	4
Länsstyrelsen Norrbotten, enligt skrivelse 2020-09-02 (återges i sin helhet).....	5
Lantmäteriet, enligt skrivelse 2020-08-18	8
Försvarsmakten, enligt skrivelse 2020-08-21	10
Trafikverket, enligt skrivelse 2020-08-13	10
Polismyndigheten, enligt skrivelse 2020-08-03	11
Miljö-, bygg- och räddningsnämnden enligt skrivelse 2020-08-20	12
Skanova enligt skrivelse, 2020-08-17	13
Sverigedemokraterna, enligt skrivelse 2020-08-17	13
Privatperson 1, enligt skrivelse 2020-08-16.....	14
Privatperson 2, enligt skrivelse 2020-08-18.....	14
Privatperson 3, enligt skrivelse 2020-08-18.....	15
Privatperson 4, enligt skrivelse 2020-08-17.....	16
Privatperson 5, enligt skrivelse 2020-08-17.....	19
ÄMNESVISA SYNPUNKTER OCH SVAR	20
Framtagande av detaljplanen och tillstånd	21
Kompensation för fastigheter och ersättningsområden	21
Riksintressen	22
Framkomlighet för utryckningsfordon	22

UPPLYSNING

Detta granskningsutlåtande avser den granskning (granskning 1) av detaljplanen som genomföres 2020. Sedan 2020 har nya förutsättningar tillkommit och ändringar av planförslaget genomförts som föranleder en ny granskning (granskning 2). Inkomna synpunkter i granskning 2 kommer att sammanställas i ett separat granskningsutlåtande inför detaljplanen antagande.

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

Rubricerad detaljplan med tillhörande handlingar har varit utställd för granskning under tiden 18 juni till och med 18 augusti 2020. En underrättelse har anslagits på kommunens digitala anslagstavla och funnits tillgänglig under granskningstiden på kommunens hemsida.

Planhandlingarna har varit tillgängliga för granskning på samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen i Gällivare, samt på kommunens hemsida www.gallivare.se/detaljplan.

Meddelande om var handlingarna har funnits tillgängliga och innehållet i underrättelsen har skickats till samtliga kända sakägare samt berörda statliga och kommunala myndigheter. Länsstyrelsen och Lantmäteriet har även fått planhandlingarna skickade till sig.

ÄNDRINGAR EFTER GRANSKNING 1

Plankarta

- Planområdet har minskat i öster, kring sjön Laurajärvi, då byggnadsplanen för området har upphävts i enlighet med gällande villkor i dom M 2672-18 från 2021-04-29.
- Planområdet har minskats i norr då Trafikverket sedan detaljplanen var ute på granskning 2020 har genomfört en flytt av väg E10. Till följd av flytten har även den tillfälliga användning för väg som fanns i tidigare förslag tagits bort.
- Grundkartan är uppdaterad med fastighetsinformation och markhöjder.
- Höjder på plankartan har justerats för att minimera konflikt med flyghindersytan, den så kallade koniska zonen runt flygplatsen.
- Planområdet har anpassats så att Natura 2000 vattendraget Myllyjoki exkluderas ur planområdet.
- Planområdet har justerats till att omfatta än mindre yta för att ta hänsyn till förekommande naturvärden.
- Administrativa bestämmelser om minskad lovplikt har tagits bort i och med förändringar i plan- och bygglagen.
- I och med förändringar av planområdet har följande planbestämmelser utgått:
 - *Användningsbestämmelse: VÄG1: Väg fram till år 2022, därefter gruvindustri.*
 - *Användningsbestämmelse W1: Brygga för friluftssändamål får anordnas.*
 - *Användningsbestämmelse W2: Öppet vattenområde. Vid sprängning får människor inte vistas vid sjön.*
 - *Egenskapsbestämmelse: Byggnader ska placeras minst 10 meter från närmaste byggnad/anläggning.*
 - *Egenskapsbestämmelse: Marken får inte förses med byggnad.*
 - *Egenskapsbestämmelse n2: Marken ska bevaras och vegetation ska finnas.*
 - *Egenskapsbestämmelse m1: Skyddsområde där gruvverksamhet ej får förekomma.*
 - *Egenskapsbestämmelse: Huvudmannaskapet är kommunalt för allmän plats.*

Planbeskrivning/MKB

- Planhandlingarna har uppdaterat efter aktuell tillståndssituation.

- En rennäringsanalys har tagits fram och planhandlingarna har uppdaterats avseende rennäring.
- Påverkan på riksintresse för rennäring i och med planens genomförande har kompletterats. Material har inhämtats från: *Mål nr M 2672-18, angående ansökan om tillstånd (ändringstillstånd) till brytning av malm och gråberg i dagbrottet Liikavaara vid Aitikgruvan, Gällivare kommun.*
- Påverkan på Natura 2000 och miljökvalitetsnormer har utretts.
- Planhandlingarna har uppdaterats avseende miljökvalitetsnormer, föroreningar samt planerad dagvattenhanteringen.
- Avsnittet naturmiljö har kompletterats i planbeskrivningen och i miljökonsekvensbeskrivningen.
- Påverkan på permanentbostäder och fritidshus har utretts med avseende på störningar såsom buller och damning. Boliden har löst in de fastigheter som bedömts vara direkt berörda som en del i att uppfylla villkoren i tillståndet för Liikavaara, planhandlingarna har uppdaterat efter de nya förutsättningarna.
- Förtydligande har gjort gällande vilka befintliga planer som berörs.
- Fastighetsbildningar har skett i området, och planen omfattar i huvudsak Sakajärvi 2:4. Fastighetskonsekvenser har förtydligats med information om rättighetsägare som berörs.
- Övriga utredningar som tagits fram sedan granskning 1
 - *Arkeologisk förundersökning inom fastigheterna Sakajärvi 12:1 och Liikavaara 2:2*
 - *Vattenmiljöundersökningar av recipienter till Boliden Aitik*
 - *Utterinventering kring Aitikgruvan*

Redaktionella ändringar har utförts i planhandlingarna.

INKOMNA YTTRANDEN

Följande yttranden har inkommit under granskningstiden:

- Länsstyrelsen Norrbottens län, enligt skrivelse (2020-09-02)
- Lantmäteriet, enligt skrivelse (2020-08-18)
- Försvarsmakten, enligt skrivelse (2020-08-21)
- Trafikverket, enligt skrivelse (2020-08-13)
- Polismyndigheten, enligt skrivelse (2020-08-03)
- Miljö-, bygg- och räddningsnämnden, enligt skrivelse (2020-08-20)
- Skanova, enligt skrivelse (2020-08-17)
- Sverigedemokraterna, enligt skrivelse (2020-08-17)
- Privatperson 1, enligt skrivelse (2020-08-16)
- Privatperson 2, enligt skrivelse (2020-08-18)
- Privatperson 3, enligt skrivelse (2020-08-18)
- Privatperson 4, enligt skrivelse (2020-08-17)
- Privatperson 5, enligt skrivelse (2020-08-17)

Nedanstående är ett sammandrag av inkomna yttranden som följs av kommentarer. Liknade synpunkter som rör *framtagande av detaljplanen och tillstånd, riksintresse för värdefulla ämnen och mineraler, compensation för fastigheter och ersättningsområden samt framkomlighet för utryckningsfordon* besvaras under ämnesvisa synpunkter och svar. Yttrandena i sin helhet finns tillgängligt på kommunen, samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen.

Länsstyrelsen Norrbotten, enligt skrivelse 2020-09-02 (återges i sin helhet)

Prövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen anser inte att det går att utläsa att ett genomförande av planförslaget inte innebär påtaglig skada för riksintressena rennäring eller riksintresse kommunikationer avseende flygverksamheten. Därutöver behöver planförslaget säkerställa att MKN vatten inte försämrats eller att otillåten påverkan inte sker i Natura 2000 vattendrag. Det kan därför inte uteslutas att ett beslut att anta detaljplanen behöver prövas enligt 11 kap. 10 § PBL.

Länsstyrelsens synpunkter:

Länsstyrelsen konstaterar att aktuell planprocess genomförs parallellt med ansökan om miljötillstånd för den verksamhet som planförslaget avses tillåta. Detta innebär att de frågeställningar som planförslaget hanterar sammanfaller med dem som hanteras i det pågående miljötillståndsärendet. Länsstyrelsen anser att det varit en fördel om kommunen inväntat resultatet av miljötillståndsärendet innan detaljplanering genomförs då det i detta fall endast handlar om att möjliggöra det som medges i miljötillståndet. Villkor eller andra begränsningar kan följa av tillståndet som gör att detaljplanen behöver anpassas.

***Kommentar:** Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen har valt att invänta miljötillståndet. Mark och miljödomstolen meddelade beslut i dom M 2672-18 miljötillstånd (ändringstillstånd) den 2021-04-29. Planhandlingarna har anpassats efter meddelad dom.*

Sedan samrådsskedet har vissa förändringar skett av planförslaget bl.a. utifrån inkomna synpunkter och frågeställningar. Plankartan har endast ändrats i mindre omfattning t.ex. har vissa höjder justerats utifrån flyghinderanalysen och för anpassning till befintliga markhöjder. De flesta förändringarna utgörs av kompletteringar och förtydliganden till planbeskrivning och MKB. Planbeskrivningen har kompletterats bl.a. med sammanfattning av social konsekvensutredning, information om flyghinderanalys och information om Trafikverkets planering. MKB har också kompletterats och justerats i några avseenden bl.a. med konsekvensbedömning för rennäringen.

Länsstyrelsen konstaterar att kommunen i flera avseenden bemött de frågeställningar och synpunkter som Länsstyrelsen framfört i samrådsskedet. Dock anser Länsstyrelsen att det fortfarande råder oklarheter när det gäller risk för påtaglig skada på berörda riksintressen.

Rennäring: Länsstyrelsen anser fortsatt att det inte går att utläsa i vilken omfattning rennäringen påverkas. I planhandlingarna har ingen ytterligare information tillkommit, utöver att det i samrådsredogörelsen framgår att avtal tecknats mellan Boliden och berörd sameby. I övrigt hänvisas till att frågan hanteras mer utförligt i miljötillståndet och i MKB. Länsstyrelsen ser inte att något nytt framkommit i MKB:n när det gäller beskrivning av konsekvenser för rennäringen. Länsstyrelsen anser inte heller att frågan om påverkan på riksintresse kan lösas genom civilrättsliga avtal. Innebörden av aktuella avtal framgår inte heller av planhandlingarna.

***Kommentar:** Planbeskrivningen har kompletterats avseende konsekvenserna för rennäringen. Frågan har även hanterats i gällande miljötillstånd (M 2672-18). Mark- och miljödomstolen meddelade miljötillstånd (ändringstillstånd) den 2021-04-29.*

Utformningen av planområdet görs i relation till den utvidgning av verksamheten som planeras. Planområdet innebär bland annat ett utökat markanspråk.

I samband med ansökan om ett nytt tillstånd för gruvdrift i Aitikgruvan genomfördes en ny rennäringsutredning (Ecogain 2024). En rad åtgärder pågår för att minimera negativa effekter på Gällivare skogssameby, det allmänna rennäringsintresset och berörda renar som vistas i närområdet av gruvverksamheten vid Aitik och Liikavaara. För att minimera skadeverkningarna har ett antal övergripande åtgärder och anpassningar tagits fram i samråd med samebyn i syfte att minimera de eventuella negativa konsekvenser som kan komma av utvidgningen och den nya situationen i den fysiska miljön. Planhandlingarna har kompletterats med beskrivningar avseende konsekvenser för rennäring. Eventuella civilrättsliga avtal avser hantera ersättning- och skadestandsfrågor mellan Boliden och berörd sameby och är inte en del av detaljplanen.

I det fall önskvärda effekter uteblir och barriäreffekter kvarstår behöver alternativa lösningar tas fram i samarbete med samebyn. Dialogarbetet mellan parterna kommer fortsatt vara en av åtgärdsarbetet.

Kommunikationer: Planförslaget har till viss del anpassats utifrån den flyghinderanalys som genomförts. Tillåtna upplagshöjder har reviderats för att undvika konflikt med flyget. Dock kvarstår vissa frågor att lösa och planbeskrivningen hänvisar till att flyghinderanalysen ska uppdateras inför detaljplanens antagande och att även vissa ytterligare höjjusteringar kommer att genomföras. Därutöver återstår några ”konflikter” som avses hanteras i ett civilrättsligt avtal mellan Boliden och Gällivare kommun. Mot bakgrund av ovanstående konstaterar Länsstyrelsen att det fortfarande är oklart om planförslaget säkerställer att riksintresset kommunikationer, när det gäller eventuella flyghinder, är tillgodosett. Det framgår inte heller vilka de återstående konflikterna är och vad som avses avtalas om.

Kommentarer: *Lapland Airport, Gällivare är inte längre ett riksintresse för kommunikation. Planområdet omfattas dock av riksintresse för totalförsvaret, lågflygningsområde med påverkansområde.*

Detaljplanen reglerar totalhöjder för upplagen för att minimera påverkan på flygplatsens utvecklingsmöjligheter. Efter granskningen 2020 har plankartans totalhöjder justerats och anpassats. Utgångspunkten har varit den flyghinderanalys som gjordes 2020, efter den tidigare granskningen. I flyghindersanalysen konstaterades genomträngningar av den koniska ytan runt flygplatsen. Denna konflikt hanteras i en ansökan till Transportstyrelsen inlämnad 2023. Ansökan behandlar medgivande om tillkommande höjder och säkerhetsbevisning. Planen är även mer styrd i de delarna och förhåller sig till de höjder som Boliden presenterat i sin pågående tillståndsansökan för nytt grundtillstånd.

Transportstyrelsen meddelade 2024-12-13 (dnr TSL 2024-818) att de avskriver ansökan om utökning av befintligt medgivande och återkallande av tidigare medgivanden vid Gällivare flygplats. Transportstyrelsen konstaterar att något medgivande av undantag inte krävs för hinder som genomtränger den koniska ytan eftersom att villkoren i CS ADR-DSN.J.475 e) och CS ADR-DSN.J.480 g) i Kommissionens förordning (EU) nr 139/20141 om krav och administrativa rutiner för flygplatser är uppfyllda.

En förutsättning för att planförslaget ska kunna genomföras är att E10 som i sin nuvarande sträckning går genom planområdet, behöver dras om i ny sträckning. Trafikverket arbetar med vägplan för att möjliggöra detta. Vägsträcken för befintlig väg gäller dock till dess att

Trafikverket beslutar om indragning. Eftersom vägomdragningen är en förutsättning för planförslagets genomförande anser Länsstyrelsen att vägplanen för den nya vägdragningen behöver vara avslutad innan detaljplanen antas.

Kommentar: Vägplanen fastställdes under början av 2022 och är nu genomförd. Trafiken flyttade över till E10:ans nya vägsträckning under hösten 2023. Planområdet har justerats i de delarna.

Natura 2000: Del av det område som omfattas av aktuell detaljplan ingår i nätverket Natura 2000, Torne- och Kalix älvsystem. För gruvverksamheten i Aitik finns ett Natura 2000-tillstånd, men för planerad brytning i Liikavaara är Natura 2000-frågan ännu inte avgjord.

En förutsättning för att detaljplanen ska kunna genomföras med den verksamhet som planeras är att tillstånd erhålls när det gäller Natura 2000. Länsstyrelsen anser att kommunen bör avvakta antagandet av detaljplanen till tillstånd finns.

Kommentar: Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen har valt att invänta miljötillstånd och Natura 2000-tillstånd.

Natura 2000-tillståndet för Liikavaara har erhållits via miljötillståndsärendet. Boliden ansöker om Natura 2000-tillstånd i samband med ansökan om nytt grundtillstånd för hela gruvområdet. Dom för nytt grundtillstånd förväntas innan planen antas.

MKN vatten: Länsstyrelsen kan inte bedöma plangenomförandets eventuella påverkan på miljö kvalitetsnorm (MKN) för vatten i området eftersom planbeskrivningen inte omfattar tillräckligt underlag för den planerade verksamheten i området.

Det framgår t.ex. inte hur och var dagvattnet från den planerade verksamheten vid Liikavaara ska behandlas. Kommer fler vattenförekomster att omfattas av dagvattenutsläpp? Det behöver framgå i planbeskrivningen var dagvatten från den planerade verksamheten ska samlas upp, behandlas och släppas ut. Strax söder om den planerade gruvverksamheten rinner vattendraget Myllyjoki som är en vattenförekomst med sänkt status för kvalitetsfaktorerna 'Näringsämnen' och 'Särskilda förorenandeämnen'. Eventuella utsläpp av dagvatten till denna förekomst måste beskrivas i planen med sådan detaljnivå att det är möjligt att bedöma om sådana utsläpp medför försämrad ekologisk eller kemisk status. Detsamma gäller utsläpp till andra vattenförekomster enligt vattenförvaltningen. Länsstyrelsen anser att planbeskrivningen behöver kompletteras när det gäller hur MKN vatten ska säkerställas.

Kommentar: Inom ramen för verksamhetens ytvattenhantering, som hanteras i miljötillstånden, görs flertalet skyddsåtgärder. Dagvattenhanteringen kommer fortsatt ske som idag genom olika dikessystem inom området. Potentiellt förorenat vatten leds till uppsamlingsbassänger för att sedan pumpas till anriktningsverket för användning i processen, alternativt till sand- och klarningsmagasinet.

Rent vatten ska ledas förbi industriområdena via skärmdiken för att undvika förorening. Det finns även tre större system av uppsamlingsdiken för att fånga upp potentiellt påverkat vatten innan det rinner ut mot recipienter.

Under förutsättning att allt potentiellt förorenat vatten från gråbergssuppletet, länshållningen och ytavrinningen från industriområdet omhändertas i Aitiks vattenhanteringssystem, samt att inget läckage sker till avrinningsområdena för Myllyjoki, Sakajärvi eller Sakajoki, bedöms påverkan på vattenkvaliteten i berörda vattendrag och sjö vara obetydlig.

Planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen har uppdaterats.

Hälsa och säkerhet: En förutsättning för planens genomförande är även att planområdet inte längre inrymmer bostäder p.g.a. stora risker för boendes hälsa och säkerhet. Samtliga berörda fastigheter behöver därför inlösas och avvecklas som bostäder. Länsstyrelsen anser att avvecklingen av berörda fastigheter bör vara genomförd så till vida att de är inlösta innan kommunen antar detaljplanen.

Kommentar: *Alla fastigheter som bedömts direkt berörda är inlösta till följd av villkor i miljötillståndet (ändringstillståndet) för Liikavaara.*

Boende öster om Laurajärvi bedöms dock kunna bo kvar även när gruvverksamheten i Liikavaara är igång. För att rekommenderade riktvärden för buller inte ska överskridas krävs dock att en 20-25 m hög bullervall anläggs. Planbestämmelse som säkerställer bullervallen saknas dock. I övrigt hänvisas till villkor i kommande miljötillstånd när det gäller störningar som kan uppstå för boende i östra Laurajärvi. Länsstyrelsen anser att de åtgärder som krävs för att boendemiljön för kvarvarande bostäder behöver säkerställas genom planbestämmelser.

Kommentar: *Mark och miljödomstolen meddelade beslut i dom M 2672-18 den 2021-04-29 miljötillstånd (ändringstillstånd). I domen regleras bland annat villkor för buller som Boliden är skyldiga att följa.*

Den bullervall som beskrevs i planhandlingarna i granskning 1 är nu anlagd.

De bullerberäkningar som är genomförda visar på att enstaka fastigheter norr och öster om gruvområdet kan riskera att påverkas av bullernivåer som överskrider riktvärdena enligt Naturvårdsverkets vägledning vid fasad och uteplats. Detta måste dock bekräftas eller vederläggas under verkliga förhållanden eftersom beräkningarna i alla avseenden är konservativa. I dom M 2672-18 anges att ljudnivån nattetid får överskridas med maximalt 5 dB(A) för Laurajärvi.

Beräkningarna visar att riktvärden för lågfrekvent buller inte kommer att överskridas.

Lantmäteriet, enligt skrivelse 2020-08-18

Delar av planen som bör förbättras

FASTIGHETSKONSEKVENSBESKRIVNING SAKNAS

Det är viktigt att alla som berörs av en detaljplan kan förstå planens konsekvenser för den egna fastigheten. "Av planbeskrivningen ska de konsekvenser som ett genomförande av detaljplanen medför för bland annat sakägare, andra berörda och miljön framgå. Med detta menas att det för i princip varje enskild fastighet bör redovisas vad detaljplanen innebär med avseende på bland annat huvudmannaskap, allmänhetens tillträde, kommande fastighetsbildning, utförande och deltagande i gemensamhetsanläggningar. (prop. 2009/10:170 s. 435)"

I det aktuella planförslaget finns beskrivningar i texten om de flesta åtgärder, men plangenomförandet och dess konsekvenser behöver beskrivas på ett samlat sätt där respektive fastighetsägare kan förstå vad som detaljplanens genomförande innebär för den aktuella fastigheten.

I planbeskrivningen har det påbörjats en tabell med berörda fastigheter. Den skulle kunna användas för att utveckla fastighetskonsekvensbeskrivningen. Beskrivningen av åtgärderna kan t.ex. illustreras med en fastighetskonsekvenskarta där förändringar i fastighetsindelning och omfattning av ev. gemensamhetsanläggningar, med plankartan som bakgrund.

Beskrivningen bör innehålla ett utkast till redogörelse av juridiska och ekonomiska konsekvenser, även på fastighetsnivå. Ett sätt att åskådliggöra detta på är att upprätta en fastighetskonsekvensbeskrivning.

***Kommentar:** Sedan granskning nummer 1, 2020, har Boliden löst in de fastigheter som berördes av planen. Förutom Sakajärvi 2:4 som ägs av Boliden Mineral AB omfattar planområdet endast en liten del av Gällivare 100:32 vilket är Trafikverkets fastighet för stickspåret från Malmbanan. Den delen kommer vid reglering övergå till Boliden. Boliden initierar och bekostar lantmäteriförrättningar. Planhandlingarna uppdateras med gällande uppgifter avseende konsekvenser för fastigheter.*

PÅVERKAN PÅ BEFINTLIGA PLANER

På s. 6 framgår att gällande detaljplaner ersätts med nuvarande planförslag. Lantmäteriet vill uppmärksamma kommunen om konsekvensen av planområdesgränsen i den norra delen av planförslaget. Här ser planförslaget ut att följa kanten på den befintliga sjön. Dock omfattar byggnadsplanen ett större område. Se urklippen nedan. Konsekvensen av nuvarande förslag på planområdesgräns är att byggnadsplanen fortsätter att gälla inom det område som hamnar utanför planförslaget. Om detta ej är avsikten, bör omfattningen av planförslaget ändras så att hela byggnadsplanen omfattas.

***Kommentar:** Byggnadsplan för del av Västra Laurajärvi är upphävd i separat planprocess. Beslutet fick laga kraft 2024-02-09.*

GRUNDKARTA

Aktualitetsdatum för fastighetsredovisningen resp. för övriga detaljer i grundkartan är något föråldrad. Det är viktigt att grundkartan är aktuell i varje steg av planprocessen för att det ska vara lätt att överblicka de förutsättningar som finns för planläggningen.

***Kommentar:** Grundkartan har uppdaterats.*

ANGEÅNDE BESTÄMMELSE OM VÄG OCH HUVUDMANNASKAP I PLANKARTAN

I plankartan framgår en planbestämmelse "[VÄG1] Väg fram till år 2022, därefter gruvindustri. Genomförandetiden som angetts för planen är 10 år, vilket innebär att VÄG1 avses att övergå till gruvindustrin inom genomförandetiden. I nuvarande redovisning har den befintliga vägen fått en egen användningsbestämmelse som allmän plats med enskilt huvudmannaskap. Konsekvensen av det är att vägen i framtiden inte kommer kunna övergå till gruvindustri enligt plan, eftersom det ej är möjligt att kombinera allmän plats och kvartersmark. Kanske räcker det att endast ta upp vägen i beskrivningen? Kommunen bör se över planbestämmelsen "[VÄG1] så att det inte riskerar att bli problem längre fram.

I plankartan framgår att huvudmannaskap är kommunalt för allmän plats, samt ett "tillfälligt" enskilt huvudmannaskap för del av vägbysamfälligheten. Dock ser det ut att saknas allmän plats i planförslaget. Ny väg som ser ut att gå i norr ser inte ut att omfattas av planområdet, eftersom planområdesgränsen följer den nya vägsträckningen. Se urklipp nedan. Om det är tänkt att vägen ska ingå i planområdet, bör planområdesgränsen flyttas så att även vägen omfattas. Om vägen ska ligga utanför plan, bör bestämmelse om huvudmannaskap helt tas bort ur plankartan.

Det kanske också kan tas upp i beskrivningen att del av vägen som är markerad med [VÄG1] ska ändra sträckning, samt hur det är tänkt att genomföras.

Kommentar: Den delen som omfattades av markanvändning för tillfällig användning [VÄG1] har uteslutits från planen. Vägplanen för E10 är nu fastställd och genomförd, varför användningen inte längre är aktuell.

ÖVRIGA FRÅGOR

Norrpil och skala skulle kunna läggas till i plankartan.

Vid angivelse av vilken PBL lagstiftning som ska gälla vid tolkning av planen, kan det förtydligas om det är bestämmelser före eller efter år 2015 som används.

Kommentar: Planbeskrivningen förtydligas med att detaljplanen handläggs med utökat förfarande enligt plan- och bygglagen (2010:900). Kommunstyrelsen beslutade om planuppdrag 2017-09-25. Norrpil och skalstock finns i plankartan.

Försvarsmakten, enligt skrivelse 2020-08-21

Försvarsmakten understryker vikten av att flyghinderanalysen omhändertar möjlighet till fortsatt nyttjande av Gällivare flygplats och att flygplatsen inte beläggs med förändringar eller restriktioner som förhindrar eventuellt framtida nyttjande. I övrigt så har Försvarsmakten inget att erinra gällande detaljplanen.

Kommentar: Lappland Airport, Gällivare är inte längre ett riksintresse för kommunikation. Planområdet omfattas dock av riksintresse för totalförsvaret, lågflygningsområde med påverkansområde.

Detaljplanen reglerar totalhöjder för upplagen för att minimera påverkan på flygplatsens utvecklingsmöjligheter. Efter granskningen 2020 har plankartans totalhöjder justerats och anpassats. Utgångspunkten har varit den flyghinderanalys som gjordes 2020, efter tidigare granskning. I flyghindersanalysen konstaterades genomträngningar av den koniska ytan runt flygplatsen. Denna konflikt hanteras i en ansökan till Transportstyrelsen inlämnad 2023. Ansökan behandlar medgivande om tillkommande höjder och säkerhetsbevisning. Planen är även mer styrd i de delarna och förhåller sig till de höjder som Boliden presenterat i sin tillståndsansökan för nytt grundtillstånd.

Transportstyrelsen meddelade 2024-12-13 (dnr TSL 2024-818) att de avskriver ansökan om utökning av befintligt medgivande och återkallande av tidigare medgivanden vid Gällivare flygplats. Transportstyrelsen konstaterar att något medgivande av undantag inte krävs för hinder som genomtränger den koniska ytan eftersom att villkoren i CS ADR-DSN.J.475 e) och CS ADR-DSN.J.480 g) i Kommissionens förordning (EU) nr 139/20141 om krav och administrativa rutiner för flygplatser är uppfyllda.

Trafikverket, enligt skrivelse 2020-08-13

Trafikverket har tagit del av granskningshandlingarna och har följande synpunkter.

SYNPUNKTER

Befintlig E10 har i plankartan reglerats som ”Väg fram till år 2022, därefter gruvindustri”. Enligt väglagen är vägen allmän statlig väg till dess Trafikverket drar in den från allmänt vägunderhåll. Den befintliga delen angiven VÄG i plankartan kommer att dras in då ny E10 öppnas för trafik. Vägplan pågår för omdragning av E10 i området och tidplanen är att den ska stå klar 2022, men detta är långtifrån självklart då planprocessen och byggnation av olika skäl kan försenas, flera år i sämsta fall.

Plankartan har dålig upplösning och det är därmed svårt att bedöma om plankartans olika gränslinjer överensstämmer med befintlig E10 respektive planerad omdragning av vägen. Trafikverket förutsätter att plankartans gränser är anpassade mot vägplanens linje kommunicerad 26 maj 2020.

I planbeskrivningens figur 9, 11 och 12 så visas vägdragningen tillsammans med gruvans anläggning. Där är det Bolidens tidiga förslag till omdragning av E10 som illustreras istället för den aktuella linjen i vägplanen.

I planbeskrivningen, sidan 4, beskrivs generellt att Trafikverket utför precisering av riksintresset för flygplatser. En sådan precisering har genomförts för Gällivare flygplats vilket borde tydliggöras. Detta borde även framgå i avsnittet Påverkan på flyghindret på sidan 37.

TRV noterar att samråd har bedrivits med Gällivare flygplats och att flyghinderanalys finns som underlag för anpassningar av höjder som krävs för att inte påverka flygtrafiken negativt samt att kvarstående osäkerheter för flyget skall regleras i avtal.

***Kommentar:** Den delen som omfattades av markanvändning för tillfällig användning [VÄG1] har uteslutits från planen. Vägplanen för E10 är nu fastställd och genomförd, varför användningen inte längre är aktuell. Planhandlingarna uppdateras utefter vägplanens plangräns. Planhandlingarna har förtydligats i enlighet med Trafikverkets yttranden. Nämnda illustrationer har exkluderats från planhandlingarna i syfte att skapa tydlighet.*

Lappland Airport, Gällivare är inte längre ett riksintresse för kommunikation. Planområdet omfattas dock av riksintresse för totalförsvaret, lågflygningsområde med påverkansområde.

Detaljplanen reglerar totalhöjder för upplagen för att minimera påverkan på flygplatsens utvecklingsmöjligheter. Efter granskningen 2020 har plankartans totalhöjder justerats och anpassats. Utgångspunkten har varit den flyghinderanalys som gjordes 2020, efter tidigare granskning. I flyghindersanalysen konstaterades genomträngningar av den koniska ytan runt flygplatsen. Denna konflikt hanteras i en ansökan till Transportstyrelsen inlämnad 2023. Ansökan behandlar medgivande om tillkommande höjder och säkerhetsbevisning. Planen är även mer styrd i de delarna och förhåller sig till de höjder som Boliden presenterat i sin tillståndsansökan för nytt grundtillstånd.

Polismyndigheten, enligt skrivelse 2020-08-03

Den nya E10-sträckningen vid byn Liikavaara kommer enligt planen att ligga till stor del inom den så kallade stenkastarzonen för Bolidens nya dagbrott. Detta kommer att innebära att vägen stängs av för sprängning i dagbrottet. Enligt planen en till max två gånger i veckan under 15-20 minuter per gång. Boliden uppger att man kommer att kontrollera med SOS innan avspärrningen för att inga utryckningsfordon är på väg.

Som framfördes under samrådsmötet 24 april går inte alla utryckningar som polisen gör via SOS. Vid flera tillfällen kommer dessa till aktuell patrulls kännedom antingen via Polisens Regionala Ledningscentral (RLC) eller att patrullen uppmärksammas på något som göra att man behöver påkalla fri väg. Någon alternativ väg att genomföra dessa utryckningar finns inte.

Polismyndigheten önskar med beaktande av ovan att den nya vägens sträckning placeras utanför stenkastarzonen. Konsekvenserna för tredje part kan bli väldigt stora ifall en polispatrull tvingas vänta vid en avspärrning under i bästa fall 15-20 minuter.

Kommentar: Vägplanen för omdragningen av E10 fastställdes under början av 2022 och är nu genomförd. Trafiken flyttade över till E10:ans nya vägsträckning under hösten 2023.

Vad gäller avstängningen av väg E10 är detta bland annat behandlat i villkor 47 och 48 i den dom som meddelades av mark- och miljödomstolen, dom M 2672-18 den 2021-04-29 miljötillstånd (ändringstillstånd).

Negativ inverkan för utryckningsfordon hanteras genom särskilda rutiner och en planerad sprängning kan vid behov flyttas fram till dess att eventuella utryckningsfordon har passerat. För blåljusenheter är vägen avstängd maximalt i fem minuter. Blåljusenheter kontaktas utöver informationsmejl även via telefon innan sprängning. Rutin för att avsluta sprängning vid nödsituation finns.

Miljö-, bygg- och räddningsnämnden enligt skrivelse 2020-08-20

Förvaltningen synpunkter på den föreslagna detaljplanen antagna av nämnden

I samrådsredogörelsen hänvisas till Trafikverket som anser att omdragningen av vägsträckan inom sprängområdet är möjlig, något räddningstjänsten återigen ifrågasätter. Om vägen regelbundet stängs av under flera års tid, ökar också riskerna för allvarliga konsekvenser för liv och hälsa, miljön och egendom vid olycka. Vi tycker inte att det är en acceptabel risk i en landsdel med stora geografiska avstånd där vi är högst beroende av framkomliga vägar.

Dialog sker med Trafikverket i samrådsprocessen för en ny vägsträckning tillsammans med övriga blåljusaktörer som agerar i kommunens område. I Trafikverkets underlag skrivs att avstängning av väg kommer att ta 15-20 minuter och att blåljusfordon inte kommer hinna fram till en avspärning, alltså inte bli stående vid en avspärning. Detta är något räddningstjänsten ifrågasatt.

Trafikverket skriver också att avtal ska tecknas med SOS Alarm som tillsammans med Boliden Mineral ska kunna förmedla viktig information mellan larmade räddningsstyrkor och ansvarig funktion för själva sprängningen. Detta riskerar att falla på grund av individer som inte gör rätt sak i rätt stund, inte med avsikt utan på grund av systemfel.

Det bör vara i Gällivare kommuns intresse att kommunikationsvägar inom området uppfyller vissa funktioner och syften.

Kommentar: Vägplanen för omdragningen av E10 fastställdes under början av 2022 och är nu genomförd. Trafiken flyttade över till E10:ans nya vägsträckning under hösten 2023.

Vad gäller avstängningen av väg E10 är detta bland annat behandlat i villkor 47 och 48 i den dom som meddelades av mark- och miljödomstolen, dom M 2672-18 den 2021-04-29 miljötillstånd (ändringstillstånd).

Boliden har erhållit tillstånd från länsstyrelsen samt Trafikverket för att tillfälligt kunna stänga av vägen vid sprängning. Den avstängda vägen rör en 3 kilometer lång sträcka längs med E10. Negativ inverkan för utryckningsfordon hanteras genom särskilda rutiner och en planerad sprängning kan vid behov flyttas fram till dess att eventuella utryckningsfordon har passerat. För blåljusenheter är vägen avstängd i maximalt 5 minuter. Blåljusenheter kontaktas utöver informationsmejl även via telefon innan sprängning. Rutin för att avsluta sprängning vid nödsituation finns.

Plankartan

I plankartan under *Upplysning* framgår att vistelse vid sjöarna Sakajärvi och Likavaara är förbjudet vid sprängning, men torde vara en felskrivning och att det ska vara sjön Laurajärvi som åsyftas.

Kommentar: Planhandlingarna uppdateras. Planområdet har justerats och sjön Laurajärvi omfattas inte längre av detaljplanen.

Skanova enligt skrivelse, 2020-08-17

Telia/Skanova Access AB (Skanova) har tagit del av förslag till detaljplan enligt ovan och framför följande:

Skanova har idag mycket infrastruktur, telekommunikationsutrustning och optiska- och koppelkablar i och kring området främst efter E10 men även stationer och skarvpunkter.

Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga tele-anläggningar, infrastruktur i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning.

Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

För att fastställa i vilken omfattningen Skanovas teleanläggningar berörs bör en besiktningsrapport upprättas när ombyggnationen fastställts.

Kommentar: Exploatören initierar och bekostar alla eventuella omlokaliseringar av ledningar inom planområdet vilket avtalas mellan parterna.

Sverigedemokraterna, enligt skrivelse 2020-08-17

Sverigedemokraterna Gällivare vill lämna följande yttranden:

Vi anser att vägdragningen för E10 är oacceptabel då det är en Europaväg och planerade avstängningar 2 gånger i veckan är inte rimligt.

Överenskommelser mellan Boliden och sakägare är olyckliga och vi anser inte att privatpersonernas rättigheter har blivit tillgodosedda. De sakägare som har fastigheter som blir berörda bör få liknande fastigheter och mark som de nu blir av med.

Som privatperson är man rätt maktlös mot ett stort statligt bolag, och kommunen bör agera för att skydda sina medborgares intressen.

Kommentar: Vägplanen för omdragningen av E10 fastställdes under början av 2022 och är nu genomförd. Trafiken flyttade över till E10:ans nya vägsträckning under hösten 2023.

Vad gäller avstängningen av väg E10 är detta bland annat behandlat i villkor 47 och 48 i den dom som meddelades av mark- och miljödomstolen, dom M 2672-18 den 2021-04-29 miljötillstånd (ändringstillstånd).

Boliden har erhållit tillstånd från länsstyrelsen samt Trafikverket för att tillfälligt kunna stänga av vägen vid sprängning. Den avstängda vägen rör en 3 kilometer lång sträcka längs med E10. Negativ inverkan för utryckningsfordon hanteras genom särskilda rutiner och en planerad sprängning kan vid behov flyttas fram till dess att eventuella utryckningsfordon har passerat. För blåljusenheter är vägen avstängd i maximalt 5 minuter. Blåljusenheter kontaktas utöver informationsmejl även via telefon innan sprängning. Rutin för att avsluta sprängning vid nödsituation finns.

Samtliga fastigheter som är bedömts som direkt påverkande av verksamheten är nu inlösta genom avtal mellan Boliden och berörda fastighetsägare.

Privatperson 1, enligt skrivelse 2020-08-16

Som boende i området motsätter vi oss att detaljplanen antas innan alla boenden i området har fått sin boendesituation löst och Boliden fått miljötillstånd för Liikavaara K2. Vi ifrågasätter också att Gällivare Kommun driver genomförandet av en detaljplan som miljömässigt bara ger negativa konsekvenser (Samlad bedömning s 13 planbeskrivning) för att Boliden ska få bryta malm i 8 år.

Man tar upp att gruvans expansion kommer att generera viktiga arbetstillfällen, men hur länge kommer dessa arbeten att finnas?

Varför har riksintresset värdefulla ämnen och mineral fått företräda naturmiljö?

Området som berörs av planläggningen innehåller naturtyper som är svåra att finna i Gällivare. Dessa kommer försvinna om planen antas.

"I miljötillståndet står det att befintlig bebyggelse och berörd infrastruktur inom planområdet kommer avvecklas i god tid - vad innebär det? I skrivande stund är vi flera fastigheter som inte kommit överens med Boliden om en likvärdig ersättningsfastighet.

Enligt planbeskrivningen (s.32) kommer E10 stängas av vid sprängning 1 - 2 gånger per vecka, men jag finner ingen plan för hur trafiken ska ledas vid en skada på vägen. Vilka alternativa vägar finns det? Sprängning sker ju mycket nära vägen så vibrationer och stenkast verkar mycket sannolika. Hur lång tid har Boliden på sig att reparera skador? Hur ska trafiken komma fram då? Innan svar på detta framkommer anser vi inte att ny detaljplan kan antas.

***Kommentar:** Inom och i närheten av planområdet finns höga naturvärden, vilket har inventerats i olika skeden under processen. Boliden har för avsikt att i möjligaste mån kompensera för irreversibel påverkan på naturmiljön. I en planprocess görs avvägningar för att säkerställa markens lämplighet. Riksintressen, i detta fall riksintresse för värdefulla ämnen och mineraler är geografiska områden som är av nationell betydelse. Riksintressen väger generellt tyngre än andra intressen.*

Enligt "Miljökonsekvensbeskrivning för ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för Liikavaara" beskrivs att det inte föreligger någon risk för markrörelser eller vibrationer från sprängning som påverkar vägens stabilitet. Före, efter och under stängning inför sprängning finns posteringar vid avspärrning i båda riktningar. Vägen kontrolleras innan den åter öppnas för trafik. Vid stenkast som åsamkat skada på väg kommer detta att åtgärdas omedelbart med hjälp av tillgänglig beredskap i form av maskiner, fyllnadsmaterial samt utrustning som tillfälligt kan användas som överfart över eventuella gropar.

Med avvecklas i god tid avses att inlösen av bebyggelse och flytt av infrastruktur ska genomföras innan området tas i anspråk för gruvdrift.

Samtliga fastigheter är inlösta och vägplanen för omdragningen av E10 är fastställd och genomförd.

Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen hänvisar vidare till "Ämnesvisa synpunkter och svar" i utlåtandet.

Privatperson 2, enligt skrivelse 2020-08-18

Jag bor i Sakajärvi och hör till dem som kommer att drabbas av svåra konsekvenser om ni godkänner denna detaljplan. Vi som har valt att leva här har gjort det för att detta är den livsstil vi vill ha. För att de stora skogarna och fjällen och tystnaden är något vi valt före stora shoppingcenter och Stureplan.

Jag trivs bra med livet på landsbygden där jag kan ha egendjurhållning på gården och har nära ut till naturen med allt vad det innebär. Det är glest mellan grannarna men vi har ett starkt socialt nätverk. Jag bor precis där jag vill. Jag har nära till mitt arbete på skolan, där också mina barn går. Jag vill inget hellre än att kunna fortsätta med det liv vi lever.

Men gruvans utvidgning förändrar våra förutsättningar. Vi upplever att damning och buller från gruvan har ökat kraftigt, och största delen av vår by är redan tömd. Vissa har flyttat in till samhället med den livsstil som det innebär. Andra som, liksom mig, vill fortsätta att ha djur, har lämnat kommunen.

I detaljplanen nämns att Boliden har kommit överens med berörda fastighetsägare. Det nämns att fastighetsägare erbjuds likvärdiga boenden, eller i vissa fall att bo kvar. Jag hör till dem som Boliden anser kan bo kvar inne på industriområdet då mitt hus kommer att hamna mitt emellan de två zoner som är riskzoner. Mitt boende kommer att förändras från det perfekta boende jag har idag till att leva innanför stängsel. Vi kommer inte längre att kunna vistas i skogen, och redan nu är vår möjlighet att använda sjön inskränkt vid sprängning. Buller och damning kommer att öka från det redan i år kritiska läget. Att bo kvar under dessa förutsättningar är inte ett alternativ.

I mitt fall har inget ersättningsboende erbjudits där jag har möjlighet att ha de djur jag har idag, med jämförbart pendlingsavstånd till arbete /skola. Om ni godkänner denna detaljplan utan att Boliden erbjudit mig en möjlighet till ett likvärdigt boende slår ni undan alla chanser jag har till att kunna fortsätta leva det liv jag kämpat för i hela mitt liv.

För några få års gruvdrift ska gammal jordbruksmark försvinna och förstöras för all framtid. Vi som lever här tvingas till en livsstil vi inte väljer själva, om vi inte har ekonomiska förutsättningar att köpa ett liknande boende i någon annan kommun. De pengar Boliden erbjuder är inte i närheten av att täcka upp ens för detta.

Att inte kunna påverka min framtid eller möjlighet att ha kvar mina djur är oerhört påfrestande och skapar ångest. Min förhoppning är att ni ställer krav på Boliden att lösa ersättningsboende för oss som finns kvar INNAN ni godkänner detaljplanen.

Förutom vår boendesituation motsätter jag mig starkt den enorma miljöförstöring som detta kortsiktiga ekonomiska intresse innebär.

***Kommentarer:** Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen har förståelse för att processen upplevs negativ och mycket påfrestande för många boende, och att det handlar om stora personliga uppoffringar.*

Boliden har förvärvat samtliga fastigheter som är direkt påverkade genom avtal. Inlösen av närliggande fastigheter har varit nödvändigt då närområdet inte kommer att utgöra en lämplig och säker boendemiljö.

Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen hänvisar vidare till "Ämnesvisa synpunkter och svar" i utlåtandet.

Privatperson 3, enligt skrivelse 2020-08-18

Jag anser att ni INTE bör anta det förslag till detaljplan som ni har ute på granskning.

Jag äger ett fritidshus i Liikavaara, och blir upprörd när jag läser det ni skriver om gällande inlösen av fastigheter. Det Bolidens säger om likvärdigt och i god tid håller inte. Jag har väntat i över fyra år på att de skulle kontakta mig angående min fastighet. Det blev till slut jag som (i mars 2020) fick tala om för dem att jag finns. I mars 2020 har jag dessutom lämnat ett

förslag på köpesumma, men efter det har jag inte hört något från Boliden. De verkar inte så intresserade med andra ord.

Hur kan man förstöra byar som funnits flera hundra år, och massa natur för åtta års brytning? Att tro att gruvexpansion inte är negativt för miljön är väldigt naivt. Hoppas ni ser till att fina marker bevaras för kommande generationer.

Om ni trots allt tänker godkänna förslaget föreslår jag att ni åtminstone ställer krav på Boliden att de måste ha löst fastighetsfrågorna med oss i byarna innan ni godkänner planen. Någon gång ska väl kommunen ställa sig bakom folket i kommunen, och inte gå i storbolagens ledband.

Jag hoppas att ni dessutom kan invänta tillstånd från Mark- och miljödomstolen innan ni beslutar att våra byar ska bli industriområde.

Min tro på att ni i kommunen ska ta ett klokt beslut är tyvärr liten, men nu vet ni vad jag anser.

***Kommentarer:** Samtliga fastigheter som är bedömts som direkt påverkande av verksamheten är nu inlösta genom avtal mellan Boliden och berörda fastighetsägaren.*

Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen hänvisar vidare till "Ämnesvisa synpunkter och svar" i utlåtandet.

Privatperson 4, enligt skrivelse 2020-08-17

MIN HUVUDSAKLIGA SYNPUNKT ÄR

Kommunen skall avslå förslaget om detaljplan, men om det inte är möjligt, skall kommunen vänta med att anta den föreslagna detaljplanen till dess att:

- Boliden har fått sina sökta bearbetningskoncessioner, miljötillstånd och markanvisningar klara från respektive myndighet och domstol.
- Boliden kan uppvisa skriftliga dokument på att de har löst boendesituationen/fastighetsfrågan för samtliga drabbade inom det utökade industriområdet. Om man är drabbad eller ej måste vara upp till den enskilda fastighetsägaren att avgöra.

När jag läser kommunallagen står det i andra kapitlet 4§" *Förbud mot beslut med tillbakaverkande kraft*. Kommuner och landsting får inte fatta beslut med tillbakaverkande kraft till nackdel för medlemmarna. Sådana beslut får dock fattas om det finns synnerliga skäl för det.

Jag tvingas bort från hela min tillvaro, vilket är till oerhörd nackdel för mig. Kan verkligen en ökad livslängd på bara två år för hela Aitikgruvan räknas som ett synnerligt skäl?

Dessutom läser jag i kommunallagens andra kapitel 8§" *Stöd till andra näringsverksamheter*. Kommuner och landsting får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen eller landstinget. (I andra stycket) Individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare får lämnas endast om det finns synnerliga skäl för det. "

Godkänns detaljplanen innebär det att min stugverksamhet och skogsverksamhet kommer försvinna. Är jag och min näringsverksamhet så obetydlig att det kan räknas som synnerliga skäl, att främja Bolidens näringsverksamhet på detta sätt?

Efter att jag läser samrådsredogörelsen (samrådshandlingarna?) är det saker som jag vill ifrågasätta.

- Är det rimligt att Liikavaaradagbrottet ska finnas i åtta år (och Aitikgruvans totala livslängd förlängs med endast två år) då endast två av 14 bedömda aspekter (planbeskrivningen s. 13, tabell 3) påverkas positivt av ett godkännande av detaljplanen.
- Kommunen har skrivit att Boliden avser att kompensera för kvarstående skada på naturvärden. Hur skall Boliden kompensera all den betesmark och odlingsmark som försvinner? Vad har kommunen gjort för att kulturmiljö bevaras och inte går förlorad för all framtid?
- I Samrådsredogörelsen sid 15 under punkten "Fladdermöss" skriver kommunen att området inventerats. I Enetjärns utredning avseende gruvverksamhet i Liikavaara (som ni refererar till) är endast området i och omkring Liikavaara inventerat. Jag anser att en ordentlig inventering bör göras över Sakajärvi och dess närområde.
- Vad har kommunen gjort för att försäkra sig om att Boliden har tagit sitt ansvar för att förhindra att närboende att drabbas av den negativa stress som den sociala konsekvensbeskrivningen beskriver? Vad har kommunen gjort för att säkerställa sig om att Boliden gör som de sagt angående likvärdigt eller samma funktion på ett eventuellt ersättningsboende?

I Planbeskrivningen sid 41 står det om Kommunens hållbarhetsmål och strategier. Jag läser att ni anser att området hållbar exploatering inte berörs av detaljplanen. Hur är slutsatsen, att hållbar exploatering inte berörs, möjlig att dra i detta sammanhang? Bolidens ansökan görs i ett syfte, och det är för att de vill kunna exploatera den malm som finns under marken. Och marken ligger i kommunen. Är det hållbart att förstöra så mycket för så få år?

Jag vill göra kommunen uppmärksam på att i tabell 2 på sid 11 i Planbeskrivningen, står det att Boliden har ansökt om Utökning Aitik. Någon sådan ansökan är inte inlämnad.

- Vad har kommunen gjort för att säkerställa hur Boliden kommer att stängsla in sitt industriområde? Vid sprängningar i Aitikgruvans omtag sju, är stranden i Sakajärvi by innanför säkerhetsområdet för stenkast, även om ingen bor här kommer folk kunna stå där och fiska t ex. Detta bör förtydligas ordentligt.
- Damningsproblematiken. Ni skriver i er Planbeskrivning att "Bolagets bedömning är att man i dagsläget har goda resurser för att kunna förebygga och hantera damning från transportvägar". Vad är kommunens bedömning om hur Boliden klarar av att hantera dammproblematiken idag, och vad grundar den sig på eftersom ni anser att Bolidens bedömning är rätt? Jag som bor alldeles i närheten kan med blotta ögat se nästan dagligen hur det dammar från transportvägar och gråbergstippar. Jag rekommenderar kommunen att ta kontakt med tillsynsmyndigheten för att få en aktuell bild av hur Boliden har det med sin dammbekämpning. Vilket enligt min bedömning, som drabbas av detta redan i nuläget, är helt utom Bolidens kontroll. Det är bara vädret som styr hur mycket det dammar.
- God boendemiljö. Ni har gjort den sammantagna bedömningen att god boendemiljö inte kan säkerställas inom planområdet. Det håller jag med om. Vi har tvingats leva under stress och oro under fem år nu. Boliden har förvärvat många fastigheter, men några av oss

är kvar. Vi har det bästa boendet vi kan tänka oss i dagsläget. Personligen äger jag mycket fast egendom, och det verkar som om jag kommer bli straffad för det, eftersom Boliden slirar alltmer i att presentera en likvärdig ersättningslösning ju längre tiden går. Vad jag än får i ersättning som ersättningsfastighet eller lösesumma, så kommer det vara jag som går förlorande ur detta. Det är för mycket som aldrig går att ersätta. Jag reagerar också på att ni i er planbeskrivning (sid 23) skriver att "...LKAB och SCB:s statistik som visar att 90 procent av berörda fastighetsägare varit nöjda med fastighetsförvärven.... " Det är att göra det enkelt för er på kommunen anser jag. Jag har pratat med mina grannar som nyss flyttat från våra byar, och även folk som flyttat på grund av LKAB:s verksamhet. De säger att de "måste" ju känna sig nöjda, för annars är ju resten av deras liv förstört. Alla flyttar är påtvingade, så nöjdheten är påtvingad, som jag uppfattar det. Jag vill också göra kommunen uppmärksam på att Boliden anser att jag och två av mina grannar visst kan bo kvar i vår nuvarande bostad, trots deras planerade utökningar. Hur har kommunen säkerställt att det ni beskriver på 12 olika ställen i er planbeskrivning, angående inlösen, faktiskt är Bolidens allvarligt menade avsikt? För på direkt fråga från mig till en chef på Aitik får jag svaret att de anser att jag kan bo kvar. Om ni har läst socialkonsekvensutredningen kanske ni sett att det där med att få dubbla otydliga budskap är en av de största orsakerna till negativ stress hos oss som drabbas.

Vill kommunen få mig att känna mig liten, obetydlig och ingenting värd är det bara att godkänna detaljplanen som den är utan vidare betänkligheter. Vill kommunen istället värna om mig och mina grannar och vår i högsta grad levande landsbygd tar ni er en funderare till på om detta är rätt sätt att bli en "arktisk småstad i världsklass". I dagsläget är det sex hushåll från två byar som flyttat bort från Gällivare kommun. Av oss som är kvar är det flera (däribland jag) som allvarligt funderar på att välja att lämna kommunen, eftersom vi känner att varken vi eller våra månghundraåriga byar inte har något värde för kommunen. Ni väljer att "köpa" allt vad Boliden säger och vill, och tar beslut som främjar deras intressen istället för mina.

Kommentar: Detaljplanen samt miljökonsekvensbeskrivningen har uppdaterats efter granskning nummer 1 och bedömningen är att det genomförandet av detaljplanen medför negativa konsekvenser för flera aspekter. Under förutsättningen att riktlinjer och hänsynstaganden efterföljs kan konsekvenserna lindras.

Detaljplanen samt miljökonsekvensbeskrivningen har uppdaterats efter granskning nummer 1 och bedömningen är att det genomförandet av detaljplanen medför negativa konsekvenser för flera aspekter. Under förutsättningen att riktlinjer och hänsynstaganden efterföljs kan konsekvenserna lindras. I Miljökonsekvensbeskrivningen har planförslaget jämförts med ett så kallat nollalternativ, som beskriver utvecklingen och konsekvenserna om inte detaljplanen antas. En stor del av planområdet är redan idag planlagt för gruvindustri. Den samlade konsekvensbedömningen är att de negativa konsekvenserna för landskapsbild, befolkning och boendemiljö samt luft blir något större än i nollalternativet. Konsekvenserna för rennäring däremot bedöms bli måttligt negativa med i och med detaljplanen och måttliga till stora negativa konsekvenser för nollalternativet. För övriga konsekvenser bedöms de likvärdigt för både planförslaget och nollalternativet.

Detaljplanens syfte är att bekräfta den prövning som gjorts i gällande tillstånd samt pågående tillståndsprocesser. Detaljplanen möjliggör att verksamheten

kan utöka sandmagasinet med höjning av dammar samt öka upplag för gråberg och morän.

Avseende Bolidens kompensation för kvarstående skada på naturvärden har en kompensationsutredningen tagits fram för Liikavaara och Aitikområdet för kompensation för betesmark.

Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen har förståelse för att processen upplevs negativ och mycket påfrestande för många boende, och att det handlar om stora personliga uppoffringar. Samtliga fastigheter som är bedömts som direkt påverkande av verksamheten är nu inlösta genom avtal mellan Boliden och berörda fastighetsägaren.

Om man räknar driften i år kan den tyckas obetydlig i jämförelse med mycket annat. Men betydelsen av gruvan kan även räknas på många andra vis. Inte minst för kommunens utveckling och sysselsättning. Området är utpekad som riksintresse för värdefulla ämnen och mineraler. Den inventering som hänvisas till har tagits fram till processerna för miljötillstånd och bearbetningskoncession och anses vara tillräcklig.

Beträffande nordfladdermus kan det vara lämpligt att tillse att rivningar eller ombyggnationer av byggnader föregås av riktade fladdermusinventeringar så att det inte riskeras påverkan på bebodda kolonier. Även avseende bredkantad dykare kan det vara motiverat att genomföra riktade inventeringar i samband med torrläggning och ianspråktagande av naturliga vattensamlingar.

Områden för verksamhet och dess riskområden kommer att stängslas in.

Villkor hanteras i domen för den miljöfarliga verksamheten, och ska efterföljas. Enligt framtagna utredningar kommer det inte tillskapas någon verksamhet som överskrider gällande villkor avseende buller, damning, vibrationer etc. Boliden ansvarar för att erforderliga åtgärder vidtas och inte påverkar berörda fastighetsägare negativt utifrån ett hälsoperspektiv. Tillsynsmyndighet är Länsstyrelsen och har till uppgift att kontrollera att verksamheter följer lagar och bestämmelser beslutade av myndigheter och domstolar.

Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen hänvisar vidare till "Ämnesvisa synpunkter och svar" i utlåtandet.

Privatperson 5, enligt skrivelse 2020-08-17

Vi bor i Sakajärvi och kommer att hamna mitt i det område som ni avser förvandla till industriområde.

På grund av detta anser vi att kommunen inte ska godkänna detaljplanen. Vi vill inte bo på ett industriområde.

I planbeskrivningen skriver kommunen på ett flertal ställen att Boliden avser att lösa in alla fastighetsägare i Sakajärvi, Liikavaara. Hur har kommunen säkerställt att så är fallet? Vi vet med säkerhet att den dialogen inte på lång väg är klar, då vi är drabbade av den. Risker är alltså att vi blir kvarlämnade på ett industriområde runt om huset. Redan idag dammar och bullrar det konstant mycket och högt från Aitikområdet. Vi kommer att bli kvarlämnade med ett hus som inte har något värde. En fruktansvärd situation, som påverkar vår hälsa negativt med stora mängder stress och oro inför den ovissa framtiden. Är det verkligen lagligt för en kommun att utsätta sina medborgare för denna påfrestande osäkerhet?

Om vi tittar på kommunens samlade bedömning i planbeskrivningen kan vi se att av 14 områden som ni bedömt, kommer 12 att försämrats på ett negativt sätt. Kan det verkligen vara ok för kommunen att godta detaljplanen då? All denna negativa påverkan för att ett privat multinationellt företag ska kunna ha sin gruvverksamhet i Liikavaara några år! Vi anser bestämt att det inte är en god hushållning av samhällets och naturens resurser. Fram till idag vet vi att det är sex hushåll, från byarna som drabbas av Bolidens verksamhet, som flyttat bort från kommunen. Vi vet också att det är flera till som har långtgående planer på samma sak. Däribland vi. Hur kan detta var förenligt med kommunens storslagna planer om att blir en "arktisk småstad i världsklass" med många tusen mer innevånare? För oss är det obegripligt.

Vi vill att kommunen ställer som krav till Boliden att de SKALL ha löst boendesituationen för oss och samtliga drabbade bybor innan ni godkänner detaljplanen.

Det är tydligt att kommunen struntar i oss som drabbas i byarna. Ni väljer att främja industrin, utan att vidare fundera vad den här processen gör med oss människor samt hur mycket gammal kulturbygd med öppna marker som för alltid går förlorad. Att Gällivare kommun värnar om landsbygden är bara tomma ord.

Hur säkerställer ni på kommunen att vi inte hamnar i ett industriområde med gruvor runt om oss? Att bara fråga Boliden Mineral är inte tillräckligt, eftersom de bara informerar er om att det går bra. De bryr sig bara om att kunna tjäna så mycket pengar som möjligt. Att bara kontakta den ena parten i en fråga, och skriva om det i er planbeskrivning är att göra det lätt för sig. Alltså....avslå detaljplanen om ni inte har försäkrat er om att vår boendesituation är löst på ett godtagbart och likvärdigt sätt för oss som drabbas.

***Kommentar:** Samtliga fastigheter som är bedömts som direkt påverkande av verksamheten är nu inlösta genom avtal mellan Boliden och berörda fastighetsägaren.*

Detaljplanen samt miljökonsekvensbeskrivningen har uppdaterats efter granskning nummer 1 och bedömningen är att det genomförandet av detaljplanen medför negativa konsekvenser för flera aspekter. Under förutsättningen att riktlinjer och hänsynstaganden efterföljs kan konsekvenserna lindras. I Miljökonsekvensbeskrivningen har planförslaget jämförts med ett så kallat nollalternativ, som beskriver utvecklingen och konsekvenserna om inte detaljplanen antas. En stor del av planområdet är redan idag planlagt för gruvindustri. Den samlade konsekvensbedömningen är att de negativa konsekvenserna för landskapsbild, befolkning och boendemiljö samt luft blir något större än i nollalternativet. Konsekvenserna för rennäring däremot bedöms bli måttligt negativa med i och med detaljplanen och måttliga till stora negativa konsekvenser för nollalternativet. För övriga konsekvenser bedöms de likvärdigt för både planförslaget och nollalternativet.

Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen hänvisar vidare till "Ämnesvisa synpunkter och svar" i utlåtandet.

ÄMNESVISA SYNPUNKTER OCH SVAR

Det har inkommit flera synpunkter under granskningstiden som berör samma sakfrågor. Dessa svar har sammanställts ämnesvis enligt nedan. Övriga synpunkter besvaras under respektive yttrande.

Framtagande av detaljplanen och tillstånd

Boliden har idag tillstånd för gruvbrytning i tre dagbrott: Aitik, Salmijärvi och Liikavaara. Tillstånd för gruvbrytning i Liikavaara erhöles 2021 och arbete med att öppna det nya dagbrottet i Liikavaara pågår.

Tillståndet är en ändring av domstolens deldom 2014-10-03 i mål nr M 3093-12 och ger således Boliden Mineral AB tillstånd enligt miljöbalken till brytning av malm och gråberg även i dagbrottet Liikavaara vid Aitikgruvan i Gällivare kommun.

För att skapa förutsättningar för fortsatt och utvidgad verksamhet vid Aitikgruvan planerar Boliden att utvidga dagbrottet i Aitik, utöka sandmagasinet med höjning av dammar samt utöka upplagen för gråberg och morän. En fortsatt deponering av anrikningssand och gråberg är en förutsättning för fortsatt gruvbrytning vid Aitikgruvan. Deponering av gråberg kommer att ske inom samma ytor som idag används för deponering men upplagen kommer att bli högre än vad som tillåts i gällande detaljplan.

Parallellt med detaljplaneprocessen pågår ett antal tillståndsprocesser för åtgärder kopplade till expansionen. Tillståndsprocess för fortsatt och utökad verksamhet vid Aitikgruvan pågår. Det pågår också en tillståndsprocess för dammsäkerhetshöjande åtgärder där delar av åtgärderna redan är genomförda.

Den gällande detaljplanen för Aitikgruvan begränsar utvidgningen av gruvverksamheten enligt pågående tillståndsprocess.

Gällivare kommuns utveckling bygger till stor del på gruvindustrin som är fortsatt mycket viktig för kommunens sysselsättning. De rika malmförekomsterna i Malmfälten har spelat en viktig roll för den ekonomiska och sociala utvecklingen i kommunen. En fjärdedel av kommunens sysselsatta arbetar inom gruvindustrin. Aitik, utanför Gällivare, är en av Europas största koppargruvor. Därför ser kommunen det som viktigt att detaljplanen antas.

Ett framtagande av detaljplanen kommer inte ge kommunen någon möjlighet att tvångsinlösa fastighetsägare, då en kommun enbart kan lösa in mark som ska tas i anspråk för allmän plats eller kvartersmark för allmänna ändamål som t.ex. skola. Tvångsinlösen är bara möjligt vid markanvisningsförrättning som görs av Bergsstaten, vilket sker enligt minerallagen. Ersättning bestäms då enligt expropriationslagen.

Samtliga fastigheter som bedömts direkt påverkande av verksamheten är nu inlösta genom avtal mellan Boliden och berörda fastighetsägaren, i enlighet med villkor i tillståndet för Liikavaara.

Kompensation för fastigheter och ersättningsområden

Kommunen har förståelse för att de som påverkas av de föreslagna förändringarna kan uppleva detta mycket negativt. Att ofrivilligt behöva flytta från sitt hem, skiljas från grannar och lämna det liv man är van vid innebär en mycket stor omställning och en stor osäkerhet för framtiden för alla berörda. Kommunen förstår också att den oro och stress som skapas till följd av detta inte går att undkomma, men det är också mycket svårt för kommunen att helt förhindra.

Som kommunen svarade i samrådsredogörelsen kommer inte synpunkter som rör ersättning hanteras inom aktuell detaljplaneprocess dvs. kommunen kommer inte lägga in några förslag på ersättningsområden i planhandlingarna. Det är en separat process mellan berörda fastighetsägare och Boliden.

Riksintressen

Planområdet ligger inom riksintresse för värdefulla ämnen och mineraler (3 kap. 7§ MB), totalförsvaret avseende flygplatsen (3 kap. 9§ MB), rennäringsområdet med flyttleder och kalvningsland (3 kap. 8§ MB), riksintresse för totalförsvaret, lågflygningsområde med påverkansområde (3 kap. 9§ MB),

Riksintressen är geografiska områden som anses vara av nationell betydelse för olika samhällsintressen. Områdena kan vara viktiga av olika skäl, exempelvis för bevarande av naturvärden eller kulturvärden eller för att de är lämpliga för nyttjande av något slag. Områden som är av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som medför påtaglig skada. Riksintressena ska tillgodoses i den kommunala fysiska planeringen och i andra beslut om ändrad markanvändning, för att säkerställa att miljöbalkens (MB) regler om hushållning följs. Detta innebär att riksintressen generellt väger tyngre än andra intressen.

Intentionen med detaljplanen är att dessa ska samexistera på platsen, vilket beviljat tillstånd från miljödomstolen slår fast.

Kommunens samlade bedömning är att det allmänna intresset för mineraler och den pågående gruvverksamheten skall ges företräde i detta fall. Men riksintresset ska inte ges fullständigt företräde över det allmänna intresset för flygverksamheten och rennäringsområdet, utan dessa behöver kunna samexistera.

Framkomlighet för utryckningsfordon

Trafikverket har vid samråd av föreslagen omdragning av väg och i ett skriftligt yttrande angivit att de anser att en avstängning av vägen i samband med sprängning är möjlig. Boliden har tagit fram en riskutredning där representanter från ambulans, akutsjukvård, förlossning, räddningstjänst och polis deltog. I utredningen har planerade skyddsåtgärder tagits fram för att minska skaderisken vid möjlig avstängning av E10. Negativ inverkan för utryckningsfordon hanteras genom särskilda rutiner och en planerad sprängning kan vid behov flyttas fram till dess att eventuella utryckningsfordon har passerat. För blåljusenheter är vägen avstängd i maximalt 5 minuter. Blåljusenheter kontaktas utöver informationsmejl även via telefon innan sprängning. Rutin för att avsluta sprängning vid nödsituation finns.

Vägplanen för omdragningen av E10 fastställdes under början av 2022 och är nu genomförd. Trafiken flyttade över till E10:ans nya vägsträckning under hösten 2023.

MEDVERKANDE

Johan Eriksson Buhr, planchef, Gällivare kommun

Sofie Rynbäck, plansamordnare, Gällivare kommun

Upprättad 2026-06-03